

15 vinkkiä selkokielen puhumiseen ja kielelliseen tukemiseen

1 Kuuntele Mieti, mitä puhukumppanisi haluaa sanoa. Viesti voi olla tärkeä, vaikka kielitaitoa olisi vasta vähän. Yritä ymmärtää kontekstista.

2 Reagoi. Kielen oppijan on myös tärkeää saada palautetta puhuessaan, koska hän ei voi tietää, tuleeko ymmärretyksi. Ota katsekontakti, osoita eleillä (nyökkäile) ja ilmeillä, että ymmärrät ja että hän voi jatkaa.

3 Anna aikaa (laske 10). Älä täytä hiljaista hetkeä puheellasi, vaan anna aikaa muotoilla asia rauhassa suomeksi. Keskustelu voi edetä hitaammin kuin kahden äidinkielenään suomea puhuvan kesken. Aikuinen haluaa tietää tai kysyä, mutta kysymyksen muotoilu voi olla vaikeaa ja aikaa vievää. Anna mahdollisuus. Tarve täyttää hiljaisuus on perusominaisuus. Lyhyt odotus voi tuntua pitkältä. Huijaa itseäsi laskemalla vaikka kymmeneen. Älä hätäile!

4 Käytä tavallisia ja konkreettisia sanoja. Suosi arkipuheessa yleisiä helppoja sanoja. Puhu esimerkiksi kaupasta, älä liikkeestä. Vältä murre sanoja ja slangia, jos et ole varma, ymmärtääkö puhukumppanisi niitä. Käytä lainasanoja (linja-auto = bussi yms.). Selitä vaikeat sanat (mm. ammattisanat).

5 Käytä helppoja kielen rakenteita. Suosi arkipuheessa tavallisia kielen rakenteita. Sano: Sopimus, jonka työnantaja allekirjoittaa. Älä sano: Työnantajan allekirjoittama sopimus. Vältä rakenteita, joita käytetään puheessa harvoin.

6 Käytä lyhyitä lauseita. Vain yksi tärkeä asia yhteen lauseeseen. Vältä sivulauseita.

7 Puhu yhdestä asiasta kerrallaan. Pilko informaatio pieniin osiin. Odota, että kuulija kuittaa ymmärtäneensä asian. Älä rönsyile.

8 Puhu rauhallisesti ja luonnollisesti. Käytä tavallista ja luonnollista puhekieltä, sillä kirjoitettua kieltä on vaikea ymmärtää puhuttuna. Rauhallinen puherytmi antaa puhukumppanillesi aikaa prosessoida asiaa.

9 Vältä sanontoja tai kielikuvia. Monet sanonnat ovat sanastollisesti vaikeita, mutta myös kulttuurisidonnaisia.

10 Käytä kuvia. Konkreettiset sanat on myös helppo kuvantaa. Näytä kännykästä kuva Googlestä tai jos mahdollista näytä osoittamalla se työväline tai asia, josta puhut. Käytä kuvia apuna, kun kerrot työtehtävistä, työvaatteista, välineistä tai vaikka siitä, mitä jokin ruoka sisältää. Hyvä kuvien lähde on esim. papunet.net.

11 Visualisoi itse. Piirrä, kirjoita, esitä. Pidä ohjatessa mukana kynä ja paperia. Tärkeät sanat voi kirjoittaa ja antaa opiskelijan vaikka tarkastaa kännykällä, että ymmärtää. Piirrä kuvia, selkiytä reittejä piirtämällä karttoja yms. Näyttele, kun kerrot tekemisistä ja työtehtävistä. Käytä puheesi tukena kaikkia mahdollisia muita keinoja.

12 Sanallista. Työkoneen kylkeen voi liimata tarran, jossa lukee koneen nimi. Tarvittaessa käyttöohjekin on helppo piilottaa vaikka QR-koodin alle.

13 Puhu. Oppija ei opi, jos ei kuule kieltä. Vaikka tuntuu, että toinen ei kaikkea ymmärrä, puhu silti. Kerro työtä tehdessäsi, mitä teet, mitä välinettä nyt käytät.

14 Huolehdi, että kaikki ymmärtävät. Kysy, jos et itse ymmärrä. Kerro omin sanoin, mitä ajattelet hänen sanoneen. Ja sama toisinpäin: älä kysy ”ymmärsitkö” vaan pyydä kertomaan omin sanoin tai tekemään asia heti, jotta näet, meneekö oikein. Ohjaustapoja ovat mm. ”Minä teen, sinä katsot”, ”Minä teen, sinä autat / Sinä teet, minä autan”, ”Sinä teet, minä katson”. Kertominen ei aina riitä.

15 Puhu kuin aikuinen aikuiselle. Käytä arvostavaa ja rohkaisevaa äänensävyä, puhu riittävän kuuluvasti, mutta älä huuda. Äännä selkeästi – älä mumise, peitä suutasi tai puhu selkä kuulijaan päin. Ole oma itsesi.